

Kamilla Löfström Kristensen

Ud i det blå med silversurf erne

What's new pussycat? Foran mig ligger en lille bunke bøger som jeg har valgt ud fra en stor stak bøger, der er udkommet siden sidste efterår. Det er de digtsamlinger, der i et par bogsæsoner har fået mig til at spærre øjnene op.

Preben Major Sørensen's *Øksens tid* er med i bunken, selv om den ikke kan kaldes en digtsamling, men allermest fordi den med forfatterens jargon er så *rasende smuk*, og blandt de korte eller lidt længere tekster er der også noget lyrisk på færde. Med sine 263 sider får den oven i købet bunken til at fylde. De knap så tykke, men alligevel fyldige, rigtige digtbøger er Peter Laugesens *Helt alene i hele verden" og hip som ind i helvede* (alene titlen på størrelse med et haikudigt burde kvalificere), Peter Poulsens *Drengen og månen* (en nydelig rodebutik, der åbnes med en sonet og lukkes med en, der siger den ikke er det), Henrik Nordbrandts *Fralandsvind* (med en logik, der er lige så lumsk som drømmes og Nordbrandts), Jess Ørnsbos *Undren. 99 shamaniske digte* (der viser menneskeracen fra dens værste sider og Ørnsbodigteren fra den bedste), Rolf Gjedstedes *Læbernes polarnat* (der heldigvis heller ikke er pottetrænet), Knud Steffen Nielsens *En kinamands chancer* (der lokker på gadedrengemaner) og så har Jørgen Gustava Brandt nået at udsende to billedskønne bøger i det, der er begyndt at ligne en serie i serien, nemlig *Veje til Infantilia* (august 2001) og *Ting og sager* (september 2002). Samlinger der betoner poesiens slægtskab med malerkunst og musik.

Bøgerne i bunken peger i hver deres retning og har nok mest det tilfælles, at de er udgivet inden for det samme år godt og vel (efterår 2001 til og med efterår 2002), men deres forfattere ligner hinanden lidt på årene. De er alle nogle voksne herrer, der har skrevet og udgivet bøger, i flere årtier. Dét får mig til at hviske, at det, der sker i litteraturen lige nu, kommer fra en gruppe gamle drenge, der for de flestes vedkommende debuterede i 60'erne.

Men hvad er nu det for en snak? I bunken ligger endnu tre bøger, der også kan holde en læsers øjne åbne til sent. De er skrevet af tre knap så gamle drenge - men vel voksne - fra senfirsergenerationen og er Simon Grotrians *Seerstemplet*, Thomas Bobérge's *En stående aftale* og Morti Vizkis og billedkunstneren Christian Skeels *Rejsbog*.

Den rodede bunke med de gamle og halvgamle drenges seneste bøger indbyder tilden større poesisnak og en barsk omgang på liv 'og død.

Husk du skal dø, lyder det fra de digtere, der - _som Peter Poulsen påpeger det i en note - efterhånden har mere at se tilbage på. Og som Jørgen Gustava Brandt bemærker: "Venner har man én af". Døden bliver hånet og husket, men nu og her skal det dreje sig om et andet fænomen inden for litteraturens område, der for alvor kan slå mig omkuld. Det er, når de godt etablerede silversurfere stædigt, energisk og gang på gang undersøger og reflekterer over poesien og den kunstneriske skabelsesproces. Når selve vejen og skriften bliver mere interessant end det helstøbte værk.

Aktivering og vivisektion

Ofte lader jeg mig overrumple, når måske især den yngre generation af forfattere finder på sager og ting, der udpeger selve mødet mellem læser og tekst. Det kan være den slags tekster, der bare står der, og som læseren selv må aktivere, hvis de skal sige noget; tekster med læseren vælger selv systemer, ordlister og readymades. Det kan sammenlignes med at gå på en udstilling med installationskunst eller med at opleve kunst og litteratur på nettet. Som læser eller besøgende må man hen og trykke på knapper eller lægge øret helt ned til en båndoptager før man kan høre, at den faktisk siger noget. Jeg er nem at lokke med på legen og synes også, at det er sjovt, men ender ofte med bare at tænke 'nej, hvor er det godt fundet på!' Der sker sjældent mere. Det slår med

andre ord ikke vivisektionerne - de tekster, der undersøger sagerne mens de står på.

Man kunne få den tanke, at en digter som Jørgen Gustava Brandt, der debuterede i 1949, eller Rolf Gjedsted, der har udsendt bøger siden 1968, var kommet frem til en facitliste eller en rutine, en måde at greje det med sproget og skrivieme på, men nej. Eller jo! Det er bare ikke blevet en dårlig vane. De bliver ligesom de andre gamle drenge ved med at afprøve nye muligheder, eller som Knud Steffen Nielsen formulerer det "jeg prøver mig frem/så længe jeg prøver mig frem."

Det vækker ikke min store undren, når debutanten skriver om det at skrive digte, det må være nødvendigt for at komme i gang, men når de ældre digtere bliver ved med det gennem et langt forfatterskab, gør det altså indtryk. Det kan være når Peter Laugesen, der har skrevet så mange linjer, at man ikke længere kan tælle dem, på sin 60-års fødselsdag udgiver en tête-bêche, der i den ene ende, *Grassinan Cantos*, er fyldt med maskinskrift og alskens ~~overstregninger~~ tilføjelser (en håndskrevet indkøbsliste bl.a.), x'er og rettelser. Digteren er ikke stoppet op ved en magelig formel, han kan skrive videre på, men skriver derimod på en kaotisk dyng af tvivl og eksperiment. Det betyder ikke, at alle disse skriftprøver er fremragende tekster, de kan tværtimod være meget anstrengende sager at komme igennem (også for læseren), men det fascinerer mig, at forfattere efter så mange år og så mange bøger bliver ved med at revidere deres opdagelser og går nye veje.

Tvivl og tro

Ikke alle bøgerne i bunken indeholder teksteksperimentet med løse ender, men de har gerne det der element af tvivl og destruktivitet, der gør dem til noget særligt. Kontrasten mellem tvivl og tro bliver heller ikke mindre af, at det netop er de digtere, der har været på banen længe, som bliver ved med at sætte spørgsmålstegn ved selve digtningens kunst.

Nordbrandt runder gerne sine digte godt af, men samtidig har han med sin stadige kredsen om

bortnærværelse og næstenhed aldrig slået fast, at det er lykkedes ham at skrive det sublime digt. Læseren kan så synes, at det går meget godt, og der er også en noget mere afklaret tone i *Fralandsvind*, end der var i og omkring *Istid* (1977). Men pessimismen lever og har det godt, den har endda fået selskab af humoren. Når Nordbrandt skriver 'Om fordele og ulemper ved at være til', som et af digtene hedder, er der stadig flest ulemper.

Så mæt dig med uro, hedder det i Jess Ørnsbos digt 'Raus'. Denne digter går heller ikke af vejen for af og til at ende i en coda, men brølene inden han når dertil er så mørke og udsyrede, at det kræver noget mere bombastisk at stå imod med, og opbyggeligt bliver det jo langt fra med afrundinger som "livet er blot det nærmeste/man kan komme/ helvede". Tvivl og destruktion dominerer *Undren*, men humørsvingningerne taler også om "sikker sylte" og "flæsketeg i håret". Meget passende, også i denne sammenhæng, rummer digtsamlingen også et digt om

Digtergenerationer

De færdes i deres årtier
som i fængsler
de har ti år til at afslutte
et liv
derefter tilhører de ingen
eller intet
er blot lidt rust fra
i forgårs
en utidighed en rotte fanget tavst
i en aldrig tilset fælde
og ingen opdager det
eller dem
krampetrækningerne
deres høje gnaven i deres
eget ben
og alderens kviksand
deres piben når aldrig frem til
sufflørkasserne
eller de andre vejruddigter
derfor
forbliver de lige så unge
som dengang de så uforsigtigt skrævede
ind over hegnet til
et andet årtis
minefelter

Sådan holder man sig altså ung. Jeg kan godt lide Ørnsbos 'utidighed', og at han i nogle af digtene tillader en så skinger tone. Måske sortseeren kan.....